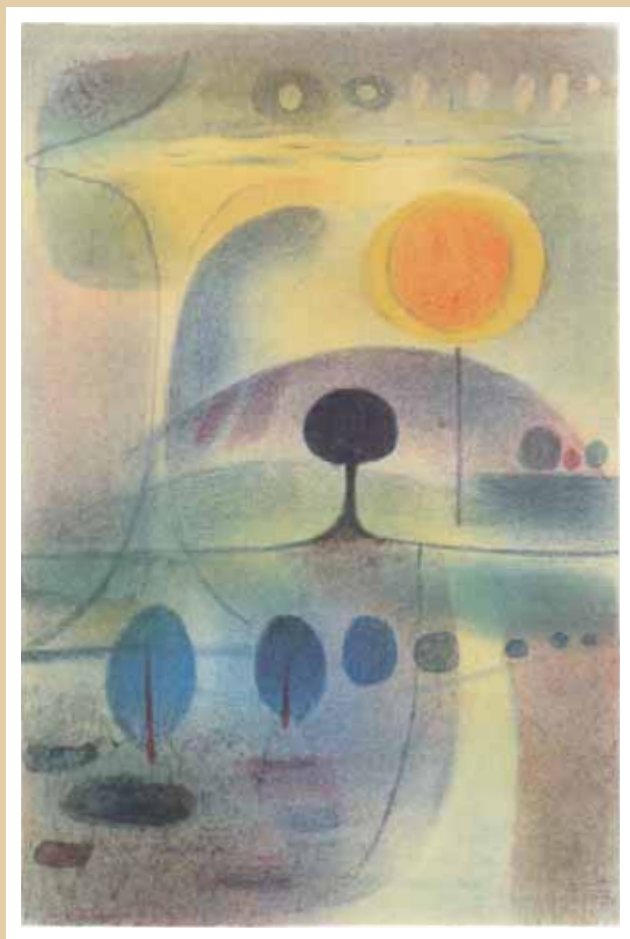
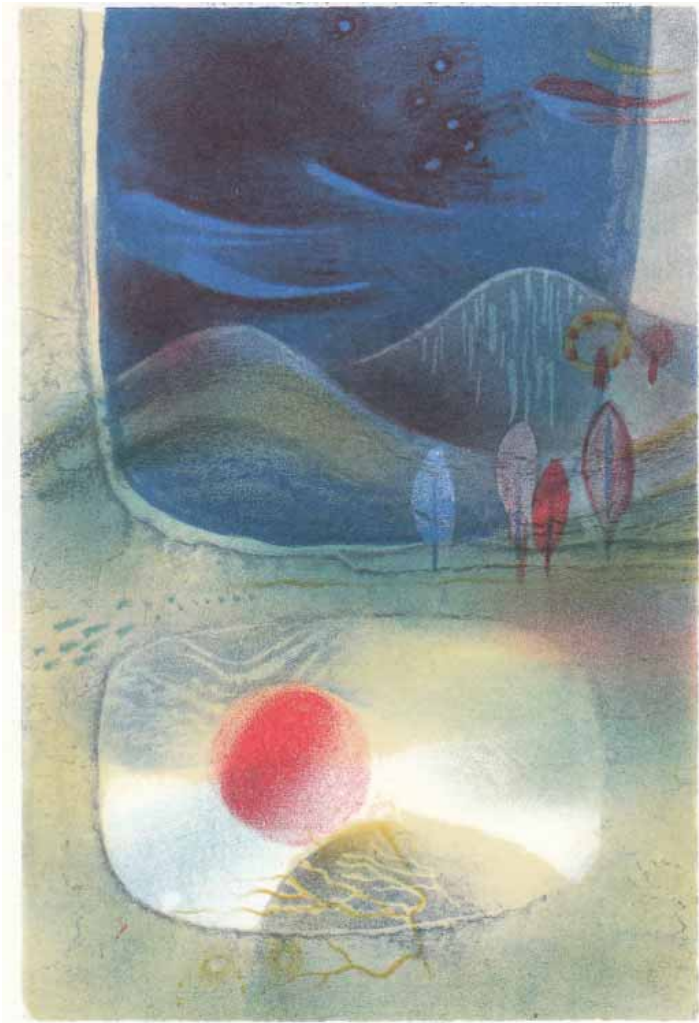

3/2019

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOJKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

Daniela Benešová, L1, 2006

PRAMEN ŽIVÉ VODY

Výstava Daniely Benešové v Galerii Hollar k devadesátým narozeninám

Usměvavá, stále půvabná Daniela, plná elánu a radosti, se ztrácela v záplavě květin přinesených vděčnými návštěvníky,

Daniela Benešová, Galerie Hollar, 7. 8. 2019, foto Livio Zanotto

sběrateli a milovníky umění, jež obohatila o poetický ženský prvek, ať už pracovala na ilustracích pro dětské čtenáře, volných grafických listech či na drobných lístcích pro sběratele exlibris technikou leptu nebo barevné litografie.

Byla to mimořádná výstava! Divák pochopil, jak rozsáhlé a rozmanité dílo vytvořila a mohl s obdivem postát u zajímavých kreseb či rozměrných obrazů nesoucích stopy osobitého kubismu (byla žačkou profesorů Emila Filly a Antonína Strnadela na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze) a později zajímavého symbolismu či poetického

realismu. Výstavu důmyslně a velice promyšleně připravil kurátor výstavy, její syn Pavel Beneš, který vtipně a téměř důvěrně a něžně pronesl rovněž úvodní slovo k výstavě. Nápaditá instalace výstavy umožnila nahlédnout do tvůrčího světa Daniely Benešové (nar. 27. 9.

V. Suchánek, D. Benešová, P. Beneš, Galerie Hollar, 7. 8. 2019, foto Livio Zanotto

1929 v Klatovech), která už šedesát pět let rozdává lidem radost a připomíná, že umění obohacuje náš život, často plný bolesti a smutku. Umělkyně si je vědoma všech nástrah a překážek, jež provázejí život člověka, a tak tvoří grafické listy, drobné lístečky a obrazy, v nichž se vyznává ze své lásky k hudbě, která ji často inspiruje k realizaci půvabných, poeticky laděných kreseb i barevných litografií. A nechybí ani krajina, již pojednává opět svým malířským rukopisem. Nejlépe to vystihl Pavel Beneš ve svém úvodním textu na pozvánce k výstavě: „... Krajina, sdílená s diváky spíše jako krajina duše či symbol krajiny, v němž je zakódováno pevné citové pouto k rodnému kraji, k místu jistot a tajemství.“ Ano tajemství a jistota! Oboje najdeme zakódované v díle, jež nám nabízí, aby pohladila duši vnímavého diváka, který se nemůže na-

sytit jasných a čistých barev, nemůže se odtrhnout od grafických listů, na nichž zachytila ono objevování a nalézání čistých pramenů živé vody, tak potřebné pro náš život. Hodnotit kvalitu její práce je zbytečné, pozorný divák sám pocho-

Daniela Benešová, C4, 2014

pí, že ovládá dokonale grafické techniky, které při práci používá, a virtuózní kresba je základem celého jejího tvůrčího procesu. Panely s fotografiemi postav v nadživotní velikosti nejen zpestřily zajímavou instalaci celé výstavy, ale dovolily také nahlédnout do intimního rodinného života Daniely Benešové, již celý život provází její přítel, důvěrný druh a manžel, akademický malíř Karel Beneš. Tolik radosti jsem snad ještě na žádné výstavě nezažil. Radovali se všichni: autorka Daniela Benešová–Hahnová, Karel Beneš, který přes potíže s chůzí měl na tváři

svůj osobitý úsměv, Vladimír Suchánek, který uvedl výstavu za nepřítomného předsedu SČUG Hollar, Michal Najman,

Daniela Benešová, L1, 2008

předseda Nadace Hollar, který předal do kolekce květin další krásnou kytici, violoncellista Martin Havelík, jehož virtuózně zahrané skladby potěšily všechny přítomné, i diváci, jichž se dostavilo takové množství, že se skoro do výstavních prostor nevešli. Všichni mohli v závěru zahájení výstavy pozvednout skleničku vína a popřát alespoň v duchu autorce ještě mnoho tvůrčích úspěchů, pevné zdraví i radost z umělecké práce, bez níž by pro ni život přestal mít smysl. Jsem přesvědčen, že i ti, kteří se nemohli zahájení výstavy zúčastnit a zhlédli ji v průběhu dalších dnů, či sběratelé drobné grafiky, jimž je tato krátká zpráva o výstavě určena, budou se mnou

souhlasit, že Daniela Benešová rozšířila české umění o díla spojující poesii se symbolikou, která obohacují náš život. A mé osobní vyznání? Miluji grafické dílo Daniely Benešové, mám rád její ilustrace a se zaujetím se každý den dívám na její obraz s tajemnou krajinou, který mě už řadu let vítá při příchodu do obývacího pokoje a opakovaně mi přináší radost.

Karel Žižkovský

MICHAL NOVÁK JE MEZI LETOŠNÍMI JUBILANTY HOLLARU

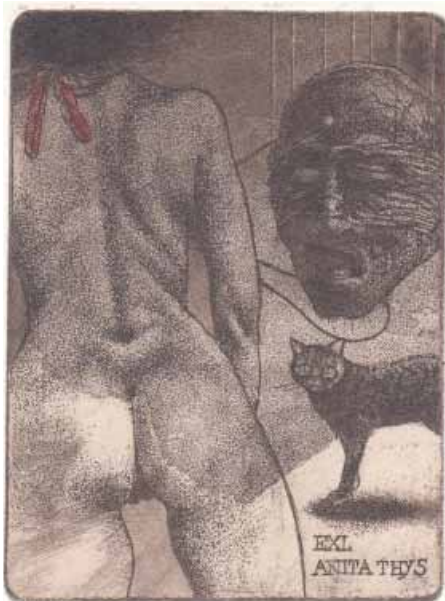
U příležitosti svých **šedesátých narozenin** přijal severočeský grafik, ilustrátor a nový člen SČUG Hollar Michal Novák pozvání k účasti na tradiční výstavě v Galerii Hollar na Smetanově nábřeží v Praze. Spolu s dvaceti dalšími oslavenci přispěl

Michal Novák, C2+C3+C5, 2019

ke zdaru pestré přehlídky jejich tvorby svým skvostným grafickým listem s námětem květinové zahrady. Pod patronací Evy Haškové a Aleny Laufrové, kurátorky výstavy, se jeho barevný lept v sousedství křehkých opusů Olgy Vychodilové, Michely Lesaňové-Roubíčkové, Daniely Benešové, Tomáše Hřivnáče či Karla Zemana rozhodně neztratil a poutal zasloužené pozornost návštěvníků.

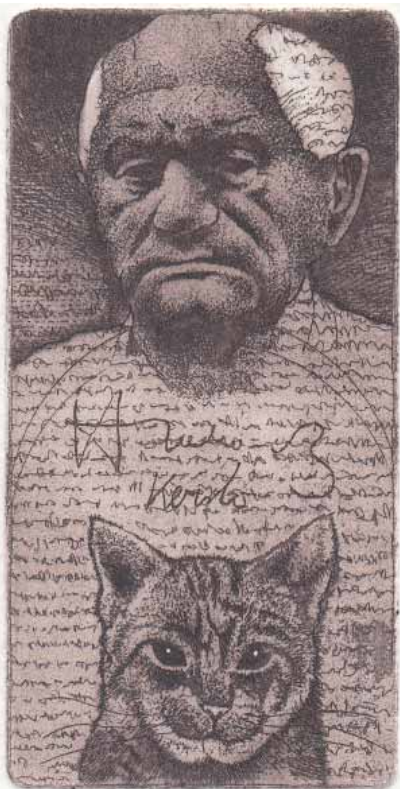
O jeho pozoruhodném uměleckém zrání, širokém záběru umělecké tvorby a prvních úspěších v mezinárodních soutěžích tvůrců exlibris jsme psali již před pěti lety (Knižní značka 2/2014, s. 47). Od té doby autor v grafických technikách značně

Michal Novák, C2+C3+C5, 2019

pokročil. I nadále experimentuje, občas přidá k leptu na dolní okraj slepotisk, tiskařskou značku či dokonce remark. Každý svůj volný grafický list tiskne v malých sériích s neopakovanými variantami v bar-

vě. Upřednostňuje náročně kombinované techniky a dává si záležet na celkovém vyznění i volbou kvalitního hlubotiskového papíru (vesměs plzeňský EXCUDIT 180 g). Aby vyhověl našim i zahraničním sběratelům exlibris i co do množství požadovaných číslovaných výtisků, navázal tvůrčí spolupráci se známým tiskařem, reklamním grafikem, sběratelem exlibris, vydavatelem bibliofilii a monografií současných výtvarníků **Karlem Scherzerem** z Karlových Varů.

Michal Novák, C2+C3+C5, 2015

Žije střídavě v Ústí nad Labem, Hradci Králové, Lysé nad Labem, Sadské a Písech na Nymbursku. Spjatý teď více s Polabím se například prezentoval leptem *Kočka*

pro Hrabala v Lesním ateliéru Kuba v Kerku, kde vernisáž výstavy k počtě oblíbeného Bohumila Hrabala uvedla kurátorka Jana Kubová, nebo v galerii častolovického zámku, kde byla kurátorkou samotná majitelka zámku Diana Phipps Sternbergová.

Zájem o jeho práci roste i v zahraničí, např. v náročně sestaveném portfolio mezinárodně uznávaných autorů v prodejní nabídce švýcarské **Galerie Krause**, Pfäffikon, ho provozovatelka paní Alice Krause zařadila bez váhání mezi dvacítku nejprestižnějších českých a slovenských grafiků.

V současnosti usiluje o spolupráci s ním rovněž **Alena Krejčová**, úspěšná ústecká dokumentaristka a filmová režisérka, která na Českém video-salonu převzala 14. 6. 2019 Cenu MK ČR za mimořádný přínos v oboru amatérský film a video.

V připravovaném **filmovém medailonku** nám chce přiblížit jeho osobnost a dílo a v přirozeném prostředí jeho ateliéru jej také trochu vyzpovídat.

Skromný umělec, introvert Michal Novák není z toho záměru zatím vůbec nadšený. Bude asi nějaký čas trvat, než se podaří Aleně Krejčové, několikanásobné vítězce soutěže Střekovská kamera, získat si jeho důvěru a dosáhnout souznění duší. A právě takový přístup empatická a talentovaná filmařka umí najít. V interview s novináří vyslovila po obdržení letošního ocenění své krédo: „Kamera je pro mne to, čím je pro grafika rydlo a pro malíře štětec.“

Jiří Ort

Prameny:

ŠMEJDOVÁ, I. *Výtvarník spjatý s Polabím*. In Nymburský deník, 2. 6. 2016.

KRAUSE, A. *Galerie Krause*, Pfäffikon, Švýcarsko, <http://cz.galeriekrause.ch/>.

E-mail autora: michal.novak59@gmail.com

UMĚLECKÝ PROFIL OTY JANEČKA

Nikdy nezapomenu na první setkání s Otou Janečkem! Vstoupil oknem do grafické dílny v ulici V Lesíčku, kterým přicházeli ti, kdo se chtěli vyhnout potmělé chodbě starého činžáku. Zamával rukou na pozdrav, jeho oči se vesele usmívaly a už se drápal po stole do tiskárny, které tenkrát velel malíř a grafik Bohuslav Knobloch a tiskař Pavel Dřímál. Ota Janeček stiskl tiskařům loket – to se tak dělá, protože tiskaři mají ruce černé od barev, a mně podal pravici. Jeho zvědavé oči si mě prohlížely a neuměl mě zařadit. Byl jsem neznámý, začínající

Ota Janeček, C4, 1973

sběratel. Já jsem o něm už tenkrát dlouho věděl, že je mimořádný ilustrátor knih pro děti, a zvláště pak poezie českých i zahraničních básníků i spisovatelů. Později jsem viděl jeho nádherné grafické listy v bibliofilských tiscích Františka Halase, Jaroslava Seiferta i dalších významných básníků. Tak to bylo naše první setkání a pak už následovala další, ale to už jsme se dobře znali z knihařského ateliéru Františka Jelínka na Havelském trhu, kde si čas od času nechal zapaspartovat grafický list či přinesl knihu, aby ji František oblékl do skvostného šatu. Ale není účelem vyprávět o našich setká-

ních, ale o tvorbě vynikajícího všestranně nadaného umělce, jímž akademický malíř a grafik Ota Janeček byl. Studoval profesuru kreslení na ČVUT v Praze a následně byl žákem Uměleckoprůmyslové školy v Praze v ateliéru profesora Josefa Nováka. Jeho talent se projevil hned na samém začátku a není divu, že celá

Ota Janeček, X3, *Lyra Pragensis*

jeho tvorba je poznamenána virtuózní kresbou, již považoval za základ každé umělecké činnosti. Z ní vycházel při realizaci ilustrací více než stovky knih, byla podkladem pro grafický list zpracovaný technikou linorytu, dřevorytu, suché jehly, litografie i měkkým krytem. Všechny tyto techniky dokonale ovládal a dokázal plně využít výhody, které umělcům nabízejí. Ani malba – byť ji dovedl v určitém období až k samému okraji reality –

nepostrádá kresebné prvky zvláště tam, kde uplatňoval znalost přírody.

Přidáme-li k obrazu i keramické artefakty a zajímavé textilie, které zpracovali v dílně Ústředí lidové umělecké výroby v Uherském Hradišti, a výtečné návrhy známek, pak se před námi objeví celé

Ota Janeček, *S1/2*, 1986, *PF 1987 Nových*

rozsáhlé dílo Oty Janečka tak, jak vznikalo během jeho života. Budeme-li se věnovat pouze grafické tvorbě, jež nás zajímá, pak nesmíme zapomenout, že byl od roku 1945 členem Sdružení českých umělců grafiků Hollar a že během následujících padesáti let realizoval stovky půvabných listů, jež jsou stále chloubou sběratelů bibliofilských tisků a drobné

grafiky, zvláště exlibris. Už jsme se zmínili, že základním inspiračním zdrojem byla pro Otu Janečka příroda, nabízející autorovi všechny půvaby, jež dovedl zachytit ve své tvorbě s poetickým podtextem. Příroda: náměty stromů, krása obyčejných květin, rákosí i trávy, to vše jej inspirovalo a díky jeho talentu bylo přetřansformováno na papír, plátno i grafický list. Další inspiraci nabízely texty básní a knih, které ilustroval. Vzpomeňme alespoň jednu z nich, již vyzdobil barevnými linoryty a vyšla v edici *J* (vydával ji spolu s Ludmilou Jiřincovou): de La Fontainovy bajky – skvostný tisk a dokonalá úprava! A grafické listy? To jsou malé poetické zázraky. Takový byl Ota Janeček! Vše u něho tvoří harmonický celek, každé jeho dílo, drobný list, exlibris, pastel stejně jako obraz jsou svědectvím o jeho nevšedním nadání. Svoji pomyslnou hřivnu nikdy nezakopal do země, ale svou píli rozmnožoval a přivedl k dokonalosti.

Jak obdivoval přírodu a vše co k ní patří, tak byl očarován i půvaby žen. Žena se pro něj stala nevyčerpatelným zdrojem inspirace. Jeho kresby i grafické listy zachycují její půvaby od ranního rozbřesku, kdy z její tváře vyčteme sny, jež sotva zaplašila, až po toužebné očekávání přicházející noci. Kniha *Žena*, vydaná nakladatelstvím Odeon v roce 1971 s doprovodným textem Radovana Krátkého, je důkazem, jaké virtuozity v jednoduché kresbě Ota Janeček dosáhl. Jeho čára se pohybuje s naprostou jistotou od prvního dotyku plochy papíru až ke konečnému bodu, který může být na dívčím boku či na přivřeném očním víčku. Mládí nabízí půvaby a ladnost, provokuje. Ta úsporná linka se stala samozřejmostí a dovedl ji zdánlivě lehce vyrýt do linolea či do tvrdého dřeva. Byl nadaný a ve svém projevu nikdy nebyl nudný.

„Když jsem zatoužil po tvém objetí, vymýšlel jsem básně,“ napsal Jaroslav Seifert a Ota Janeček vzal tužku nebo pero a v tichosti ateliéru nakreslil něžnou linku. Obdivujeme Janečkovu dílo, plně si to zaslouží: je nestárnoucí, plné života, radosti a je svědectvím, že ten usměvavý černovlasý umělec (tak si jej stále pamatují), narozený 15. srpna 1919 v Pardubicích, tu bude stále s námi, byť odešel 1. července 1996 kamsi do nebeského ateliéru. Otu Janečka můžeme právem zařadit k umělcům, jejichž dílo je nesmrtelné a bude stále oslovovat člověka hledajícího krásu.

Karel Žižkovský

JAK JE STARÝ NÁŠ STOLETÝ SPOLEK?

*„To nejhorší mám za sebou,
říkám si, jsem už stár.*

*To nejhorší mám před sebou,
ještě žiji.“*

Bezbřehý pesimismus, může si pomyslet současný sběratel exlibris, ať mlád ještě, či už v létech.

Ne tak básník, ten pokračuje:

*„Ale kdybyste mermomocí chtěli vědět,
byl jsem šťasten.*

*Někdy celý den, někdy celé hodiny,
někdy jen pár minut.“*

Tolik před padesáti lety tehdy ještě ani ne sedmdesátiletý Jaroslav Seifert. Na knižní vydání sbírky *Morový sloup*, která vznikla v letech 1968–1970 a z níž jsou tyto verše, musel básník v období budování socialismu čekat déle než deset let (vyšla v Praze v nakladatelství Československý spisovatel v roce 1981 s ilustracemi Františka Tichého; o čtyři roky dříve v Kolíně nad Rýnem s úpravou a obálkou Jana Kotíka a o rok dříve ve Washingtonu česky a s anglickým pře-

kladem s ilustracemi Jiřího Koláře). Proč asi? Psát o tom „nejhorším“, prožitém v minulosti, to snad ještě, ale že by nás to mohlo čekat i v budoucnosti, to vydat tiskem cenzura zásadně odmítala.

Dušan Janoušek, *Požeň ty ovčáčku*, X3, 1974

A co my, sběratelé, jimž sedmdesátka již dávno odzvonila? Jak vzpomínáme na doby, kdy nám všemocní slibovali v budoucnu ráj na zemi a současně vytvářeli ovzduší nedůvěry a podezřívání vůči všemu a všem? Co kdybychom si dovolili jim nevěřit, či je dokonce kritizovat? Zvláště ti, kteří projevovali úctu, obdiv či nadšení vůči svobodomyšlnému umění, ať literárnímu nebo výtvarnému, vybočovali z řady.

V roce 2018 jsme si připomněli sto let působení našeho spolku a víme, že uvedené tristní poměry trvaly bezmála polovinu vzpomínaného století. Sbírat tehdy v padesátých až osmdesátých letech minulého století exlibris, vydávat

nout svého. Nezbylo tedy sběratelům než se zamyslet a rozhodnout. Když říkáte, že vše pro pracující a spolu s nimi, tak spojme své zájmy s tehdy státní mocí dovoleným a podporovaným Revolučním odborovým hnutím a s jeho kluby

Vojtěch Cinybulk, X3, 1976

soubory drobné grafiky či snažit se psát o tomto koníčku bylo nepochybně pro mocipány podezřelé.

Jenže v povaze českého člověka (byť jistě ne každého) je jakýsi druh rebelie vůči vrchnosti, hledání cesty, jak dosáh-

Anna Grmelová, X2, 1974

u výrobních závodů! A tak členové SSPE a jejich příznivci zakládali kroužky sběratelů grafiky v tehdejších závodních, jednotných nebo spojených klubech pracujících. Bylo by nesnadné a zbytečné pátrat, kdo byl první, ale to není vůbec důležité. Takováto společenství sběratelů a zájemců vznikala v Adamově, Brně,

tehdejšími Gottwaldově, Chrudimi, Mohelnici, Moravské Třebové, Olomouci, Pardubicích, Plzni, Praze (patronem SSPE zde byl Klub školství a vědy), Prostějově, Valašském Meziříčí, Uherském Hradišti. Nejen jejich organizátoři, ale i část jejich spolupracovníků patřili do rodiny SSPE. Později, v sedmdesátých letech, jsme vstupovali rovněž do Klubu přátel výtvarného umění, jehož ústředí bylo v Praze, a který vznikl pod záštitou Čsl. svazu výtvarných umělců. Souběžně se soukromou sběratelskou

Josef Weiser, X3, 1972

činností, vždyť každý z nás měl svou vlastní větší či menší sbírku exlibris, se všechna tato společenství věnovala výstavní a vzdělávací práci a většina rovněž činnosti ediční. Dnes už nikdo nespočítá, kolik to bylo společných setkání při besedách o exlibris, grafice a výtvarném umění vůbec, kolik se konalo besed s umělci a návštěv v jejich ateliérech, výstav nejen v domovských městech, ale i v jejich okolí. Ti neaktivnější se neváhali pustit i do ediční činnosti jako bylo vydávání souborů drobné grafiky, ale i vydávání katalogů k výstavám či sborníkům o grafickém umění jako např. dva svazky revue Grafika, vydané v Mohelnici, a publikace Alfa ve Zlíně, na které pak navázali Chrudimští řadou obdobných titulů s názvem G.

Tato obětavá mravenčí práce byla v řadě míst u nás nedílnou součástí poslání, práce i života dnes stoletého Spolku sběratelů a přátel exlibris, založeného v Praze, a tak se tímto společným úsilím podařilo přivést sběratelství exlibris do dnešních, doufejme, svobodnějších časů.

Snad můžeme doufat v proměnu stoletého starce v mladíka v plné životní síle, vědomého si svého ušlechtilého poslání.

Václav Křupka,
v Mohelnici 14. 5. 2018

JEŠTĚ JSEM ZDE SE SVÝMI SPOLUPRACOVNÍKY

Pět let od posledního článku k mým narozeninám uteklo jako voda, tedy pokud nám v řekách ještě nějaká zbyla, je mi osmdesát. Podle svých rodičů mám být už dávno mrtvý. Časy se mění / nemění, již za komunistů se říkalo „nejsou lidi“.

Co dělá **Ing. Jan Langhammer, CSc.**, v osmdesáti letech?

Jako konzultant pracuji pro známou českou firmu ZAT Příbram, jako dřívější mnohaletý trenér plavání rozhoduji na plaveckých závodech, a pokud vynechám soukromý život, největším žroutem mého zatroleně se krátícího zbytku života je SSPE.

Jaroslav Dajč, C4/col, 2019

Podívejme se, prosím, z hlediska mého již patnáctiletého redaktorství Knižní značky na věk členů redakčního kruhu a autorů článků. Všichni jsme, až na výjimky (nový člen redakčního kruhu Mgr. Jan Melena a občasný autor článků Mgr. Alois Sassmann) ve stáří kolem osmdesáti let. Redakční kruh opustil ze zdravotních důvodů **doc. RNDr. Josef Chalupský** a patří mu velký dík za články o mezinárodních soutěžích. **RNDr. Karel Žižkovský**, bez jehož zahájení se obejde málokterá verze grafické tvorby a který napsal v nedávné minulosti několik knih o součas-

ných či již zemřelých českých graficích, rád píše články do Knižní značky, které souvisí s životními jubilei a výstavami umělců. Minulosti i současnosti českého exlibris se zaměřením na severní Čechy se ve svých člancích věnuje obětavý a pracovitý **PhDr. Jiří Ort**. Biografii tvůrců a majitelů starších exlibris se věnuje s velkým zaujetím v několika posledních

Jana Vacková, L1, 2019

letech **Ing. Jana Parýzková, CSc.** Velkou podporou je pro mě mladý člen SSPE **Mgr. David Polčák**, který velice svědomitě a s nadhledem zpracovává korektury časopisu v několika posledních letech. První, již dlouholetý korektor **Mgr. René Keller**, často objeví mimo gramatické i věcné chyby. Mohu říci, že se oba i částečně vzájemně doplňují. Je pro mě již několik let potěšením spolupracovat s of-

setovou tiskárnou SOS print v Plzni, zejména s paní **Libuší Blahoutovou**, která provádí konečnou sazbu a přípravu pro tisk.

Spolek musí vést členskou evidenci a vytvářet adresáře pro rozesílání našich tiskovin, které provádí k naší velké spokojenosti Postservis Praha. Členskou evidenci

Jana Vacková, L1, 2019

se věnuji již od roku 2001, kdy jsem se stal členem výboru SSPE.

Na základě předchozí literární práce nescetných členů našeho spolku jsem sestavil knihu **České sběratelství exlibris v datech** k stému výročí založení SSPE. Jsem spoluautorem (s **Martinou Vyšohlídovou**, **DiS.**, **BBus**) nejvýznamnější loňské české exlibristické výstavy **Ta kniha patří mně!**, která se konala v Národním památníku na Vítkově. V souvislosti

s loňským 37. kongresem FISAE v Praze jsem zpracoval přihlášky 470 účastníků a vytvořil jejich seznam. Mým přáním je, abych dokončil Českou exlibristickou bibliografii, která bude mít kolem 3.000 položek (anotací).

Kdo na moje místo? Koho přiláká tato moje dosavadní práce?

Nařídít se to nedá, je to dobrovolná a časově náročná práce.

Našemu Spolku přeji, aby již neklesal počet jeho členů, aby postupně mládl a hlavně, aby měl vždycky plnou kasu!

Všechny Vás zdravím a děkuje za spolupráci na naší společné „Věci Exlibris“

Váš Jan Langhammer

SLASTI A STRASTI

ZDENKY BRAUNEROVÉ (1858–1934)

K 85. výročí úmrtí malířky, grafičky, ilustrátorky, designérky skla a typografky.

Díky osudovým vztahům s významnými tvůrčími osobnostmi se její curriculum vitae stalo doslova legendou i mystifikací (např. se vydávala za mladší o čtyři roky a tvrdila, že se narodila v r. 1862). Vždycky se psala na konci jména s krátkým a, aby zdůraznila, že má jméno po otci. Nejmenovala se Zdenka, nýbrž Zdislava Rosalina Augusta.

Pročítáme-li pečlivě její obsáhlou korespondenci, dozvíme se leccos o její složité a rozporuplné povaze a silném temperamentu. Dokázala být po matce laskavá, milá, soucitná, ale po otci i prchlivá, hašteřivá, podezřívavá a malicherná, což jí bylo mnohdy překážkou v soukromém životě.

Tato emancipovaná, noblesní, sebejistá a kritická dáma s pronikavým intelektem podepřeným vzděláním, jazykovými znalostmi a kulturním zázemím, z vá-

žené pražské patricijské rodiny neměla problém navázat těsný přátelský vztah s výtvarníky a literáty několika generací a národností (P. Claudel, F. X. Šalda, A. Rodin, F. Bílek, J. Uprka, É. Bourges, J. Zrzavý). Především však s následující pěticí

Zdenka Braunerová, P1

mužů, kteří výrazně obohatili nejen duchovní život umělkyně, ale bezprostředně ovlivnili i její tvůrčí orientaci: **Antonín Chittussi** jí otevřel brány malířství, **Vilém Mrštík** jí podnítil k cílené grafické práci, básník a diplomat **Paul Claudel** ji vedl k citlivému vnímání francouzské poezie a literatury, **Joža Uprka** jí zprostřed-

koval autentický prožitek ze slováckého folkloru, mizející krásy lidových tradic a národopisu a **Miloš Marten** ji dovedl k přehodnocení současné knižní kultury a k umělecké podobě české knihy.

Několik let byla členkou spolku Mánes, z něhož byla vyloučena pro neposlušnost. Následně vstoupila do SČUG Hollar, jemuž později s důvěrou svěřila značnou část své umělecké pozůstalosti. Jak s ní bylo naloženo, uvádí ve svém článku dr. K. Samsišňák: „Škoda, že bohatá pozůstalost Braunerové, kterou věnovala Hollaru, byla hrůzným způsobem rozmetána. Jak uvádí Toman, prodávaly se balíky jejích kreseb po Kč 5,-, obrazy Chittusioho, kterého velmi ctíla, po Kč 100,- až 150,-. Tak byla vážena zakladatelka české knižní kultury a jedna z nejvýznamnějších českých grafiků.“ (K. Samsišňák. Knižní značky Zdenky Braunerové pro MUDr. A. Starého. In Zprávy SSPE 1-2/1988, s. 5–8).

Nejdůležitější a nejhodnotnější součástí rozsáhlého autorčina uměleckého odkazu jsou: **grafická tvorba**, ve které se věnovala především tematice staré Prahy, a moderní knižní úpravy. Volné grafické listy jsou provedeny v leptu, akvatintě nebo suché jehle díky předchozímu školení v grafických technikách u prof. Eduarda Karla, který se v roce 1896 vrátil z Vídně do Prahy a české umělce ochotně a nezištně zasvěcoval do tajů grafických technik.

Z. Braunerová vytvořila 11 originálních exlibris, řadu návrhů knižních obálek a knižních výzdob a desítky drobných vinět, záhlaví a iniciál, vesměs jako dřevoryty.

Dlouhá léta toužila po reprezentativní přehlídce svých prací a zaslouženém uznání, ale příležitost stále nedostávala. Již 8. 7. 1894 napsala příteli **Juliu Zey-**

erovi, že chystá svoji soubornou výstavu. Dočkala se jí až v dubnu roku 1932, kdy oficiálně oslavila své údajné 70. narozeniny. V místnostech Krasoumné jednoty v Pštrosově ulici čp. 17 její vystavené dílo zhodnotil prof. V. V. Štech. V dochované korespondenci mu umělkyně píše: „*Slovutný pane doktore, byla jsem několik dnů v Roztokách, takže jen z doslechu vím, jak prý jste krásně o mně mluvil a psal. Dnes Vás prosím, protože mi půda pod nohama hoří, o rukopis nebo oklep předmluvy ku katalogu.*“

Záhy, 2. 6. 1932, následuje text plný zoufalství a zklamání: „*Velevážený pane doktore, tisíceré díky Vám, který jste lidem navštěvujícím moji výstavu otevřel oči a upozornil svět, že k mé práci se musí přistoupit s otevřeným srdcem. Pohádka ta trvala bohužel jen krátkou dobu a zmínit se musím o okolnosti, která mne uvedla za málo dnů po otevření mé výstavy do jiného světa, do světa starostí a úzkosti, že co nevidět budu vystěhována z mého příbytku ve Všeřdově ulici, v němž jsem žila třicet let, a to buď kamsi na periferii, nebo na dlažbu. Tato trapná okolnost bude snad dostatečnou omluvou za mé dlouhé mlčení a zdánlivý nevděk. Nastalo hned psaní a dopisování s advokáty, hádání o různé maličkosti, zkrátka, otrávený život a strach, kam se obrátit, abych poslední léta svého života směla prožít v tichém koutku. Každý radil něco jiného, ale veto dal pan domácí, který řekl, že „stůj co stůj dostane prý mne z bytu ven“, třebaš ne hned. K tomu ke všemu to zvonění umíráčkem v novinách, po kterém následovaly „gratulace“ k nastoupení senilního věku, abych podzim svého života strávila v klidu. Jsem zasypaná a dusím se pod lavinou dopisů a z každého zvoní ten umíráček.*“

Před 85 lety se usmířená loučila následu-

jícími větami v dopise psaném na smrtelném loži: „*Již měsíc ležím jako povalený strom. A v bezesných nocích, kdy v dáli kdesi kohout kokrhá, tu zalévá se duše vděčností k Bohu za vše to krásné, které mně dal v životě poznat.*“

V době svého mládí a zralosti byla středem zájmu slavných umělců, ale na sklonku života zůstala osamělá a téměř zapomenutá.

Jiří Ort

Literatura:

Kožík, F. *Na křídle větrného mlýna. Životní příběh malířky Zdenky Braunerové a lidí kolem ní.* Praha, 1977 a *Neklidné babí léto.* Praha, 1979, druhý díl románové biografie.

Toman, P. H. *Zdenka Braunerová. Popisný seznam grafického díla.* Praha: SNKLU, 1963.

Braunerová, Z. *Vzpomínky na první desetiletí moderní české grafiky.* In Hollar I, 1923, s. 175–188.

Novotný, M. *Knižní značky Zdenky Braunerové.* Nový Jičín: Karel Kryl, 1938.

Neradová, K. *Osobnost Zdenky Braunerové v české knižní grafice.* Praha: FF UK Praha, 2016, bakalářská práce.

Vlk, M. *Zdenka Braunerová ve sbírkách Středočeského muzea Roztoky u Prahy.* Roztoky: Středočeské muzeum, 1994, katalog výstavy.

Korespondence s V. V. Štechem. In Zprávy SSPE 4/1980 a 1/1981.

Dvořák, F. *Vzpomínka na Zdenku Braunerovou.* In *Knižní značka* 3/1994, s. 1–2.

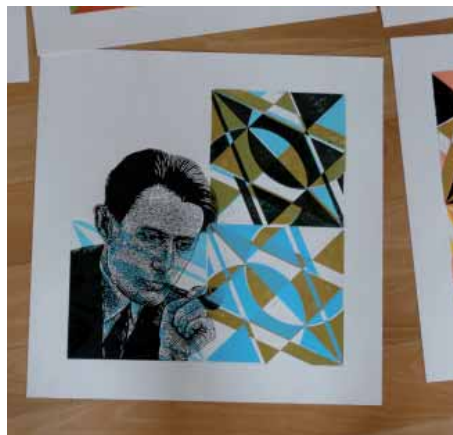
Toman, P. *Odkaz Zdenky Braunerové pro českou bibliofilii.* Výstava SČUG Hollar a SČB ve výstavní síni Hollaru (30. 7. – 24. 8. 2008).

NENÍ BAUHAUS JAKO BAUHAUS

EXPO Týn 2019

Počátkem června proběhlo v Týně nad Vltavou Sympozium drobné grafiky, jehož tématem byl Bauhaus. Když jsem to uslyšel poprvé, myslel jsem, že jde o známou prodejnu. Byl jsem však poučen, že jde o německou výtvarnou školu (1919–1933) moderního typu, nejvíce spojovanou s architekturou a letos slavící sté výročí založení. Byl jsem zvědavý, jak přítomní výtvarníci toto téma uchopili.

Zbyněk Hraba z Prahy vytvořil v linorytu portréty tří osobností Bauhausu spojených s Československem: Karla Teige-

Zbyněk Hraba, foto A. Sassmann

ho, Waltera Gropiuse a Gunty Stözlzové. Zároveň vymyslel barevnou kompozici, v níž si pohrál s třemi základními barvami Bauhausu: žlutou, modrou a červenou.

Výtvarník **Antonín Kanta** z Hamrů nad Sázavou, původně fotograf, se zajímá o abstraktní geometrické tvary. V Týně kreslil díla s názvem Linie a tvar.

Eva Volfová z Chotovic, ilustrátorka a výtvarná pedagožka, rodačka ze severních Čech, používala kombinovanou

techniku. Pomocí sítotisku tiskla rozvinuté vzory strojové výšivky, protože ženy se v Bauhausu věnovaly většinou tkaným textilím.

Veronika Hanušová, foto A. Sassmann

Veronika Hanušová z Týna, ráda maluje strukturální malby panelových domů na sídlištích a jejich proměny, zde zvolila linorytové písmové hříčky. Pohrála si tak se jmény lidí, kteří v Bauhausu působili. Linorytec **Petr Palma** z Českých Budějovic se nejprve zhroutil svazujícího tématu. (Jeho první reakce byla, že namaluje obchodní dům Bauhaus, kde kupuje šroubky). Nakonec se pod vlídným vedením **Petry Herotové**, kurátorky týnské galerie a duše celé akce, rozhodl vytvořit dvě exlibris s portréty významných osobností Bauhausu: Lyonela Feiningera a Waltera Gropiuse. Na dalších linorytech zpodobnil vltavotýnské motivy ve stylu karikaturisty L. Feiningera.

Malíř **Václav Kočí** z Brna tvoří geometrické abstrakce a Bauhaus je mu blízký. Pracuje s fontem, který k Bauhausu odkazuje. I on pracoval se třemi základními barvami a vytvářel z nich barevné tisky v mnoha sítotiskových variantách.

Sedmičku účastníků uzavřel grafik a fotograf **Miroslav Petřík**, ředitel vltavotýnského Městského domu dětí a mlá-

deže, který poskytl umělcům zázemí pro jejich tvůrčí práci. Do desky vyleptal čtverec ve stylu Pieta Modriana, spoluzakladatele abstraktního malířství, který vyplnil svými oblíbenými tématy z hudby (houslemi).

Díla vytvořená na tomto Symposiu drobné grafiky byla **vystavena** na výstavě Expo Týn 2019 od 29. června do 1. září 2019 ve vltavotýnské Městské galerii U Zlatého slunce. Výstava představila i několik vybraných prací z jihočeských škol: SUPŠ Bechyňe (originální keramické vázy z 30. let zdobené geometrickým dekorem), SUPŠ sv. Anežky České z Českého Krumlova (práce studentů ze série Hranolování) a VOŠ a SPŠ Volyně (drobný nábytek navržený a vyrobený žáky a studenty školy).

Vernisáž výstavy proběhla v pátek 28. 6. 2019 od 17 hodin za doprovodu hudebního tělesa Josef Panský Trio.

Alois Sassmann

ZE ZÁSUVK ANTIKVARIÁTŮ KAZIMIERZ WISZNIEWSKI

Bzenecký učitel, sběratel a tvůrce půvabných exlibris technikou akvatinty Ctibor Šťastný (1884–1962) popsal ve svém článku v Knižní značce 3/1946 své kontakty se sběrateli exlibris a některými umělci z Polska. Od r. 1938 se datují jeho intenzivní styky se sběratelem Tadeuszem Lesznerem, který jej spojil s tvůrcem dřevorytů K. Wiszniewskim.

Kazimierz Wiszniewski (1894–1960) vytvořil v průběhu svého života nejméně 564 exlibris v dřevorytu, často barevném. Soupis jeho díla je ke zhlédnutí na adrese <http://www.artinfo.pl/artysta/kazimierz-wiszniewski>. Z přehledu je zřejmé, že pro české sběratele pracoval od r. 1941, zejména pro rodiny Šťastných

a Hradečných, ale také pro Marii Jančákovou. V roce 1942 opět objednali knižní značky Šťastní a rodina Hradečných a dále Jan Beránek a Oldřich Karel. V roce 1943 vznikly ještě čtyři knižní značky pro české zájemce. 30. 3. 1943 byl Ctibor Šťastný s manželkou zatčen gestapem a poslán do koncentračního tábora. Vztah českých sběratelů a Wiszniewského tím byl rázně ukončen. Částečně se obnovil až v letech 1947 a 1948. Jak známo, Ctibor Šťastný se z vězení vrátil, ale

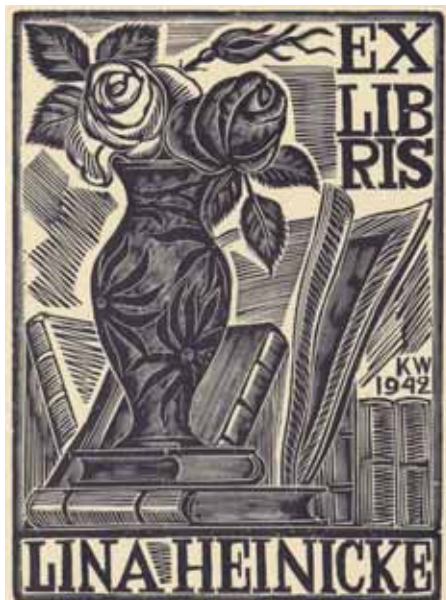

Kazimierz Wiszniewski, X2, 1941

jeho manželka zahynula. Wiszniewski pro něj vytvořil ještě exlibris v letech 1948 a 1950, ovšem neblahé historické události veškeré styky znovu přerušily.

Je vysoce pravděpodobné, že Ctibor Šťastný r. 1941 zprostředkoval vznik Wiszniewského exlibris nejen pro Marii Jančákovou, s kterou se znal z období jejího působení na Moravě, ale r. 1942 i pro Linu Heinickeovou, manželku lipského

učitele a sběratele Paula Heinickeho, přítele Josefa Váchala a Josefa Hodka, později i člena SSPE. Ctibor Šťastný se zmiňuje ve své korespondenci s Váchalem o svých kulturních stycích s tímto proslulým sběratelem (<http://www.starybzenec.cz/zajimavosti/galerie-del-ctibora-stastneho/korespondence-josefu-vachalovi/>). V průběhu 1. poloviny 20. století objednával

Kazimierz Wiszniewski, X2, 1942

Paul Heinicke pro sebe a svou rodinu řadu knižních značek u českých profesionálních i poloamatérských výtvarníků a zdá se, že jejich prostřednictvím mohl získat pro svou obrovskou sbírku i exlibris z Polska. Knižní značky Kazimierze Wiszniewského pro sběratelku Marii Jančákovou a pro Linu Heinickeovou se občas objeví na českém antikvárním a aukčním trhu a jejich stylizace může být zajímavá pro každého sběratele, který vedle hlubotisků oceňuje i tisky z výšky.

Jana Parýzková

ZDENKA BRAUNEROVÁ A V. H. BRUNNER

Konvoluty exlibris neznámých autorů je možné často získat v antikvariátech za velmi příznivou cenu. Mezi velmi amatérsky provedenými knižními značkami lze někdy nalézt i vzácnější tisky za průměrnou cenu 15 až 20 Kč. Měla jsem štěstí a v jednom ze souborů jsem objevila vedle sebe knižní značky Zdenky Braunerové pro Paula Claudela (P1, 96:77, 1912) a V. H. Brunnera pro Ludvíka Bradáče (P1, 78:66, 1913).

Zdenka Braunerová (1858–1934) vytvořila jen několik knižních značek a není příliš překvapivé, že jedna z nich patřila Paulu Claudelovi. Rodina Braunerové byla velmi frankofilní, Zdenčina sestra Anna se do Francie dokonce provdala. V Paříži

Zdenka Braunerová, P1, 1912

Braunerová často pobývala a seznámila se zde s uměleckou elitou, mimo jiné s Augustem Rodinem a Paulem Claude-

lem, jehož sestra Camille, nadaná sochařka, byla Rodinovou žákyní a milenkou. Paul Claudel (1868–1955) byl křesťansky orientovaný básník a dramatik, který se angažoval v diplomatických službách. V letech 1909–1911 byl konzulem v Praze a knižní značka patrně souvisí s tímto jeho pražským pobytem.

Vratislav Hugo Brunner (1868–1928) postrádal finanční podporu, jakou měla od své rodiny Braunerová a živil se jako knižní grafik, malíř a karikaturista. Později se stal profesorem na UMPRUM, jedním z jeho zaměstnavatelů byl také Ludvík Bradáč (1885–1947), umělecký knihař, redaktor a vydavatel. Vydával nejen kvalitní knihy (edice Vybrané knihy), ale i bibliofilské revue *Knihomil* a později *Knihomol*. Publikoval též příručky týkající se knižní vazby. Právě knihařský rámeček na šití knih je motivem exlibris, které pro něho vytvořil Brunner. Cílem Bradáčova úsilí byla vždy dokonalá kniha, v níž byl vynikající text prezentován v perfektní grafické úpravě a kvalitně řemeslně provedené knižní vazbě.

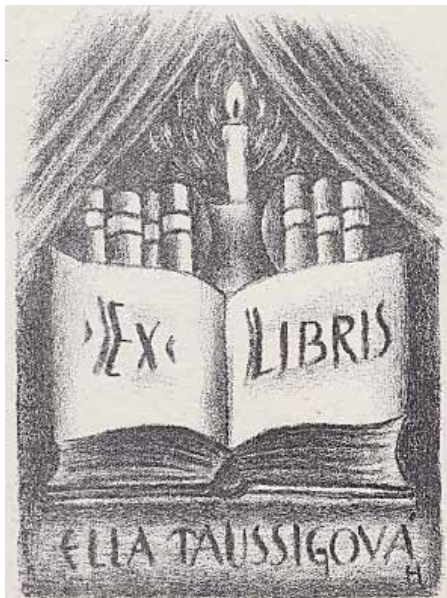
Oba výtvarníci, jak Braunerová, tak Brunner, zásadním způsobem ovlivnili knižní kulturu u nás, zejména výtvarnou stránku knih.

Jana Parýzková

NEŠASTNÝ OSUD NĚKTERÝCH MAJITELŮ EXLIBRIS VLASTISLAVA HOFMANA

Vlastislav Hofman (1884–1964), architekt, urbanista, malíř, grafik, designér, scénograf, kritik a teoretik umění byl také tvůrcem menšího počtu exlibris pro rodinné příslušníky a přátele. U příležitosti velké Hofmanovy výstavy pořádané v roce 2004 v Praze k jeho jubileím

popsal Jan Langhammer v Knižní značce 1/2005 některá vystavená Hofmanova exlibris. Mimo jiné uvádí jména Ada Singerová, Dr. Eduard Lederer-Leda, k nimž patří ještě Ing. Antonín Lederer (JVK). Všichni patřili do židovské rodiny Hofmanovy manželky Zdeny Ledererové, se

Vlastislav Hofman, L1, 1924

kteou se oženil v červenci r. 1920 a měl s ní dvě dcery, Adrienu a Zdenu.

Dr. Eduard Lederer pocházel z Jindřichova Hradce, oženil se s Bedřiškou Frídou Kohnovou. Měli tři děti: Adélu (Adu) provdanou za textilního podnikatele Morice Singera, Zdenu provdanou za Vlastislava Hofmana a Antonína, který se oženil s křesťankou Růženou, s níž měl dvě dcery. Eduard Lederer po určitou dobu působil na ministerstvu školství, pak se až do r. 1938 věnoval advokátní praxi. Vedle toho publikoval pod pseudonymem Leda. Politicky se angažoval jako zastánce úzkého česko-židovského soužití.

Většina Ledererových byla přes vlačný vztah k židovské víře po obsazení republiky nacisty internována v Terezíně, kde někteří zemřeli, jiní skončili v Osvětimi. Z 12 členů širší rodiny Ledererů přežily vězení pouze Zdena Hofmanová a její matka Bedřiška. Hofmanovy dcery unikly jen proto, že se jejich rodiče včas prozíravě rozvedli. Ani po válce rodinná tragédie neskončila. R. 1946 ve stejný den zemřela na srdeční vadu Hofmanova dcera Zdena a při dopravní nehodě Bedřiška Ledererová. Hofmanova manželka zemřela r. 1949.

Malou vzpomínkou na zahynulé členy Ledererovy rodiny jsou tři exlibris Vlastislava Hofmana provedené zinkograficky nebo linorytem. Knižní značku Eduarda Lederera symbolizuje labuť (odkaz na jeho pseudonym Leda (P1, 1924, JVK), Antonín Lederer si vybral značku s továrnou a kouřícím komínem (P1, 1924, JVK), Ada Singerová, rozená Ledererová, zvolila dřevěnou holubičku (X3, 1924).

Podobný osud jako Zdenka Hofmanová měla i Ella Taussigová, rozená Weissbergerová, zakládající členka SSPE, pro kterou roku 1924 vytvořil Hofman exlibris, a to jako jediné technikou litografie. Zobrazuje řadu knih a uprostřed svícen s hořící svíčkou. Při letmém pohledu se zdá, jako by knihu osvětloval sedmiramenný svícen. Ani Ella Taussigová a její rodina neušli Terezínu a její manžel Osvětimi. Přežila, ovšem její poválečný osud není znám. Celý její životní příběh je popsán v Knižní značce 4/2018.

Několik Hofmanových exlibris lze vyhledat ve fondu Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích (JVK). Jejich soupis vydal SSPE v r. 1946 a obsahuje 22 exlibris.

Jana Parýzková

DOPLŇKY K SOUPISU EXLIBRIS STANISLAVA KULHÁNKA

Před nedávnem vyšla péčí pana Ing. J. Langhammera, CSc., publikace SSPE *Soupis exlibris Stanislava Kulhánka*. Snažil jsem se některá mně chybějící exlibris do své sbírky doplnit, a tak jsem navštívil několik osob, které měly k prof. Stanislavu Kulhánkovi v minulosti nějaký vztah. Podařilo se mi získat tři chybějící listky. Později jsem se ještě jednou zastavil u manželů Ciprových v Kladně a při této

Stanislav Kulhánek, P1, 1912

příležitosti mně paní Ciprová věnovala exlibris dr. Jos. Urbana, lept z roku 1912. (Tchán paní Ciprové velmi úzce spolupracoval s prof. S. Kulhánkem jako tiskař.) Toto exlibris v našem soupisu není uvedeno. Je ale uvedeno a zobrazeno v seznamu děl prof. S. Kulhánka, který byl v roce

1963 zveřejněn v časopise portugalských exlibristů pod číslem 4 a s poznámkou *Kresleno perem*. Exlibris se stejným námětem je uvedeno v našem soupisu jako č. 8 Muž a žena na lodici, lept z roku 1914 (původní letopočet 1912 je odstraněn

Stanislav Kulhánek, P1, 1912

a nový není uveden) s legendou *Ex libris L. Schlücksbier*. Označení chronologického pořadí vzniku exlibris začal v kresbě uvádět prof. S. Kulhánek až později. Lze tedy předpokládat, že exlibris pro dr. Jos. Urbana bylo vytištěno pouze v několika kusech a upravené bylo pak použito pro L. Schlücksbiera.

Podobný osud mělo další Kulhánekovo exlibris z r. 1912 s dvoujazyčnou legendou UM PRUM MUSEUM PRAHA / KUNSTGEW. MUSEUM PRAG, které je v portugalském časopise uváděno jako č. 2 a. Exlibris se

stejnou kresbou, ale s legendou *Ex libris prof. S. Kulhánek*, je v našem soupisu pod č. 2. Varianta 2 a, která obdržela v soutěži na muzejní exlibris 2. cenu, byla pravděpodobně vytištěna pouze v několika kusech a exlibris následně upravil prof. S. Kulhánek na svoje jméno.

Přikládám zobrazení dvou původních variant výše uvedených exlibris.

Jindřich Hotový

ZEMŘEL doc. PhDr. SLAVOMIL VENCL, DrSc., ČESTNÝ ČLEN SSPE

Docent Slavomil Vencl patřil mezi ty členy SSPE, bez kterých by se činnost našeho spolku nenaplnila. Jeho čtyři publikace o exlibris, novoročenkách a příležitostné grafice vyplnily měrou vrchovatou mezeru v historii české užité grafické tvorby, jejíž počátky sahají více než sto let zpět. Prostřednictvím těchto jeho čtyř

doc. S. Vencl a M. Rumlarová, Praha, 2013, foto J. Šulc

nádherných publikací se česká uměnímilovná veřejnost seznámila s grafickou tvorbou, která zůstávala před tím pouze v ústraní spolkové sběratelské činnosti. Jistě to byla především jeho láska k českému umění, která jej podporovala v jeho neúnavné práci. To, co bylo neznámé, zasuté v institucionálních a soukro-

mých sbírkách, bylo v rozmezí minulých dvaceti let ve velké míře předloženo široké veřejnosti k nahlédnutí v jeho knihách s množstvím reprodukováných artefaktů a encyklopedických údajů. Obsah knih je zajisté překvapením pro neznalé a pro zasvěcené sběratele utvrzením vědomí o kráse české grafické tvorby, nemající ve světě obdoby.

Čest jeho památce!

Výbor SSPE

Z DOPISŮ Slavomila VENCLA Jaroslavu DAJČOVI

Milý příteli!

Praha, 21. 4. 2007

Na té knize o jižních Čechách (*Nejstarší osídlení jižních Čech. Paleolit a mesolit. Praha 2006, pozn. redaktora*) není nic obdivuhodného, je to výsledek asi čtyřiceti let práce několika lidí, které bylo třeba motivovat a shánět dohromady. Připadal jsem si občas jako při hře Člověče, nezlob se. A po vyjití knihy jako bača, když už i poslední ovci zavírá do košiara. Ale dokud můžeme, tak musíte kreslit a já psát, abychom se necítili zbyteční. Čas beztak nemilosrdně běží.

Praha, prosinec 2015

... pro nás znamenají vzpomínky totéž, co pro mladé jejich naděje. Proto prosím o vlídné přijetí přiložené knížky (*Česká příležitostná grafika, Pelhřimov 2015, pozn. redaktora*), která by připomenutím některých jmen a obrázků snad mohla oživit to, co nás těšilo, co jsme obdivovali, co nám pomáhalo žít.

Jsem šťastný, že mi bylo dopřáno času k dokončení i této knížky. Neodvažuji se však už nic slibovat, třebaže bych ještě měl připravit doplněnou versi knížky

o exlibris (již déle vyprodané), která by přinesla podstatně víc reprodukcí nepublikovaných značek, což by ještě rozšířilo sdílení radosti ze všech krás tohoto typu. Dokud však člověk trochu může, měl by se o něco snažit...

Jaroslav Dajč, C4, 1997

Praha, 6. 5. 2018

Bohu budiž chvála, stále ještě trefím sám domů, ale následky přečozeného mládí se hlásí stále neodbytněji. Mnohé z toho, co jsme mylně považovali za dary života, si ten lump život postupně bere zpět, abychom konečně pochopili, že šlo jen o půjčky.

Jsem stále schopen těšit se z toho, co mi zatím zbývá, a tak jsem měl znovu radost z kvetoucích ovocných stromů a těším se pohledem na modrou oblohu a volné putování oblaků (venkovan ve mně ovšem žehrá, že z nich nic nepadá)

Jaroslav Dajč, C4, 2007

a vděčně myslím na nepřehlednou řadu dobrých, moudrých a dělných lidí, které jsem – ovšem vedle jiných – v životě poznal, mou rodinou a mými učiteli počínaje. Vcelku mne ovládá pocit vděčnosti za všechno, co mne potkalo, a také za to, co jsem mohl dělat.

Přes to, co se kolem nás děje, nezoufejme, nepřišli jsme na svět proto, abychom byli nešťastní a bez naděje. Strach a zoufalství jsou nejlepšími pomocníky ďábla. Nakonec všechno dobře dopadne, a pokud to někdy zatím tak nevypadá, tak je to proto, že to ještě není konec!

Praha, 27. 8. 2018

Moc se omlouvám, že jsem dosud zřejmě nepoděkoval za Vaši zásilku milých grafik s motivem pupavy, který mne přenesl na sklonek války, kdy jsem občas se sestrou doprovázel svého děda na louku za hřbitovem, kde kosil a sušil seno.

doc. S. Vencel, B. Kocman a K. Urban, Praha, 2018, foto A. Sassmann

Díky Vašemu daru jsem zase jednou zažil šťastnou chvíli a žil svůj život nazpátek, propadl se do bezstarostných dob, kdy jsme se my děti navzdory globálním hrůzám cítili naprosto v bezpečí; nic se nám tehdy nemohlo stát, protože táta byl doma...

Nejspíš společně cítíme, že vzpomínání patří k tomu nejlepšímu, co ještě můžeme dělat.

Váš Sl. Vencel

Vzpomínky na pana dr. Slavomila Vencla

S panem dr. Venclem jsem se setkával na exlibristických sjezdech, ale většina kontaktů probíhala výměnou dopisů. Na začátku byl mezi hrstkou těch, kteří stáli na mojí straně. Teprve později jsem

pochopil, že nás spojuje naše venkovanství, které by u slovného vědce málokdo čekal.

Proto jsou na exlibris pro něho, jeho paní Natalii, bratra Františka, vnučku Alžbětku a vnuka Toníka rustikální motivy.

Vážím si toho, že mě pan dr. Vencel zařadil do svých knih o kumštu, vytvořil první část soupisu mých exlibris, zařídil výstavu v Pelhřimově...

Někdejší pozvání Josefa Jíry, abych vystavoval na Malé Skále, se nedalo odmítnout. Měl jsem obavy, ale sešlost byla náramná: Vladimír Komárek, Hana Kofránková, Jiří Soukup a ovšem dr. Slavomil Vencel s chotí.

Přebírám korespondenci svého přítele, vnímám jeho moudrá a citlivá slova udiven tím, jakou mají obecnou platnost.

Vděčen za vše dobré a s dojetím píše tohle své poděkování.

Jaroslav Dajč

POSLEDNÍ ZASTAVENÍ VÍTĀZOSLAVA CHRENKA

Vítāzoslav Chrenko zemřel po těžké nemoci 8. 8. 2019 v Hlohovci a zůstal po něm na 150 exlibris se značkou X3.

Narodil se 2. 2. 1952 v Trnavě a své dětství prožil v Hlohovci, odkud také po maturitě vykročil k dalšímu studiu na Pedagogickou fakultu Univerzity Konstantina Filozofa v Nitre. Pod vedením profesora Ľudovíta Jelenáka vystudoval obecné základy výtvarné výchovy, a to jak didaktiku, tak i metodiku výuky. Učitelskou praxi absolvoval jen krátce před nástupem do zaměstnání v Nápravném zařízení v Leopoldově, kde působil jako pedagogický pracovník. Věnoval se zde rovněž skupinové terapii a zastával pak i vyšší velitelské funkce.

Od dětství jej přitahovalo výtvarné umění. A není divu. Často navštěvoval ateliér svého otce Viktora Chrenka (1921–2010),

Mgr. Vítāzoslav Chrenko (1952–2019),
foto A. Sassmann

významného slovenského umělce, tvůrce exlibris a zakladatele mezinárodní dětské soutěže v tvorbě knižní značky *Exlibris Hlohovec*. Po jeho smrti převzal s plným nasazením funkci předsedy této soutěže, ale také vedoucího tvůrčích dílen pro vybrané laureáty. Nebyla to jednoduchá věc, být ještě k tomu všemu předsedou odborné poroty, když se soutěže pravidelně zúčastňuje na 2000 mladých tvůrců z asi 20 zemí celého světa. Svou brilantní technikou posouval lino ryt na rovnocenný stupeň s ostatními druhy grafiky. Řemeslná preciznost a trpělivost se kterou vytvářel i ty nejjemnější detaily na malých plochách exlibris, byly oceňovány četnými žadateli o vytvoření exlibris. A nebyla to jen exlibris, ale i tvorba PF pro kamarády a přátele. Vítāzoslav Chrenko byl aktivním členem SSPE. Zúčastňoval se téměř všech akcí, 37. kongres FISAE 2018 nevyjímaje. Zúčastnil se i předchozí slavnostní valné

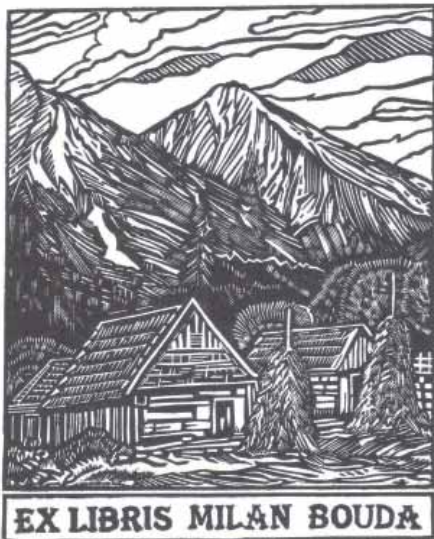
hromady ke 100. výročí SSPE, kde byl oceněn mezi vybranými laureáty jako jediný zástupce ze Slovenska. Rovněž ve Sdružení výtvarných umělců moravsko-slovenského pomezí Uherský Brod zanechal hlubokou stopu. Svými exlibris se zúčastnil všech spolkových výstav. Kro-

63 článků ze světa exlibris a své tvorby. Tvorba Vítězoslava Chrenka zanechala hlubokou stopu nejen u jeho přátel, ale i u sběratelů těchto malých lístečků u nás i za hranicemi.

Budeme postrádat jeho články psané ve slovenštině.

Čest jeho památce a dílu!

Milan Bouda

Vítězoslav Chrenko, X3, 2014

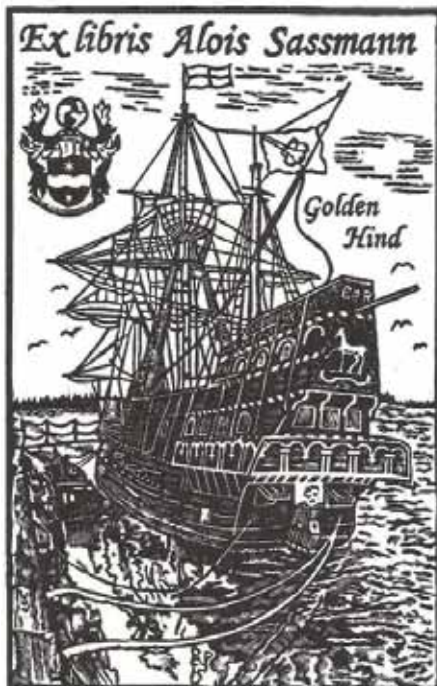
mě toho uspořádal 15 autorských výstav jak na Moravě, tak i na Slovensku, ale také v Polsku (Krosno) a Estonsku (Tartu). Zorganizoval ze svých bohatých sbírek pět výstav ke 100 LETŮM ČESKÉHO EXLIBRIS. Pravidelně se zúčastňoval všech dostupných mezinárodních soutěží exlibris, kde získal významná ocenění a prezentaci v katalogích soutěží. Výrazně se angažoval jako ambasador slovenských tvůrců na pravidelných přehlídkách drobné grafiky Žeň/Žatva v Hradci Králové.

Neúnavně propagoval tvorbu exlibris jak v Knižní značce, tak i ve spolkovém sborníku, do nichž za dobu osmi let svého členství, zděděném po svém otci, napsal

DO EXLIBRISU SOM SA ZAMILOVAL!

(Vítězoslav Chrenko †8. 8. 2019)

Vítězoslav Chrenko s knižní značkou vyrostl, protože jeho otec Viktor Chrenko jich vytvořil téměř čtyři sta. První vlastní výtvarný motiv vyryl Víto (jak si nechal říkat od přátel) asi v deseti letech. Byl to jednoduchý motiv, který mu nakreslil otec. Na mnoho let to bylo jeho jediné exlib-

Vítězoslav Chrenko, X3, 2017

ris, protože přišla studia (je absolventem univerzity v Nitře), pedagogická práce, rodina a cestovatelská záliba. Knižní značku však měl stále na očích, když mu otec ukazoval své nejnovější tisky. Rydla mu však otec nikdy nepůjčil, protože se domníval, že má „obě ruce levé“.

Víťova chvíle přišla v okamžiku, kdy jeho otec překročil osmdesátku a Víťa mu začal pomáhat s tiskem. Již předtím mu pomáhal se založením dětské exlibrisové soutěže v Městské knihovně v Hlohovci, která se rozrostla do mezinárodních rozměrů. Po otci poté převzal i štafetu v organizování této soutěže. Stal se předsedou poroty a mj. tvořil a tiskl originální grafiky na čestná uznání a diplomy a vedl tvořivou dílnu pro laureáty soutěže.

Díky svému otci Víťo poznal mnoho lidí z řad tvůrců a sběratelů exlibris. Po otcově smrti za pracovním stolem osaměl. Nedalo mu to a po odchodu do důchodu se pustil do vlastní tvorby. Nakonec vytvořil kolem 140 exlibris a několik desítek volných grafických listů. Úspěšně se účastnil několika zahraničních soutěží a výstav a jeho práce jsou v mnoha katalozích. Naposledy byla jeho exlibris vystavována v červenci 2019 v Brazílii.

Ve svých vzpomínkách píše: „Pri svojom prvom zjazde SSPE v historickom Táboře som sedel skromne v kúte a čakal som, či niekto bude chcieť moje drobné grafiky. Potešilo ma, keď sa mi podarilo niekoľko výmen a očarila ma veľkodušnosť renomovaných autorov, ktorí mi za moje skromné linoryty bez váhania ponúkli svoje vlastné. Pri druhom zjazde som dostal z radov mojich exlibrisových „príbuzných“ prvú zákazku a počas tretej účasti som si odniesol dokonca päť objednávok, nepočítajúc množstvo vizitiek a nových kontaktov.“

Svá první exlibris do Žně českého a slovenského exlibris poslal za rok 2011 a od té doby byl jejím pravidelným účastníkem. Mezi organizátory v Hradci Králové našel spřízněné duše. Vyjádřil se, že „Žatva je mimoriadne podujatie, pretože na ňom ako rovný s rovným visí na paneloch grafika od amatérskoho výtvarníka vedľa známej osobnosti a veľkého mena.“ I díky němu je stále přehlídkou

Vítězoslav Chrenko, X3, 2017

českého a slovenského exlibris a významnou připomínkou česko-slovenské vzájemnosti. Využil své kontakty na výtvarné pedagogy na Slovensku a počty účastníků Žní se neustále zvyšovaly.

Vítězoslav Chrenko tvořil své linoryty skalpelem s neuvěřitelnou trpělivostí a pečlivostí. Technicky jsou dokonalé. Náměty na exlibris tvořil podle přání zadavatele a vytvořil i několik tematických souborů (lokomotivy, umělecké lampy, andělé, slovenské hrady, židovské motivy atd.). Rád měl architektonická témata,

písmová exlibris, jako cyklista si nechal tvořit exlibris s tímto motivem.

Koncem dubna 2019 Víto na své facebookové stránce oznámil, že je vážně nemocný, podstoupil tři operace a je ve stavu rekonvalescence. Zároveň vyjádřil víru, že všechno bude zase v pořádku a poprosil: „*Držte mi palce, aby sa mi polepšilo a mohol som sa vrátiť treba na bicykel a k milovanej grafike.*“ Majestát smrti však rozhodl jinak.

Čest jeho památce!

Alois Sassmann

ZEMŘEL MUDr. Vladimír SERVUS

Překvapila nás smutná zpráva, že zemřel 21. 8. 2019 ve věku 81 let dlouholetý člen SSPE MUDr. Vladimír Servus ze Šternberka. Byl lékařem internistou v Nemocnici Šternberk. Vystudoval lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci v roce 1961.

Členem SSPE se stal v roce 1981. Pravidelně jsme se s ním vídali na spolkových sjezdech. Pro svoji vysokou asketickou postavu byl nepřehlédnutelný. Podílel se spolu se svojí chotí na organizování sjezdu SSPE v roce 1984 v Olomouci a následně pak v letech 1987 a 1990. Pomáhal organizovat rovněž pravidelná výměnná setkání v květnových dnech v Olomouci.

Mimo exlibris sbíral rovněž volnou grafiku a bibliofilie; byl členem Klubu přátel výtvarného umění, Spolku českých bibliofilů, Klubu přátel Hollaru a Klubu přátel Nové skupiny.

Měl vysoké nároky na grafickou tvorbu a při výměně vždy pečlivě vybíral další přírůstky do své sbírky. Vlastnil exlibris od K. Beneše, J. Boudy, H. Čáповé (pro syna Michala), M. Erazima, D. Kállaye, H.

MUDr. Vladimír Servus (1938–2019)

Kiszi, V. Komárka, P. a P. Oriškových, F. Peterky a dalších.

Snad budou v jeho sběratelské činnosti pokračovat jeho děti, syn Michal či dcera Petra.

Čest jeho památce!

Výbor SSPE

OTA JANEČEK A SPOLEK ČESKÝCH BIBLIOFILŮ V ROCE 2019

Stoleté jubileum narození Oty Janečka (15. 8. 1919 – 1. 7. 1996) v letošním roce připomíná rovněž Spolek českých bibliofilů v Praze. Jednou z těchto připomínek byl i pietní akt u hrobu Oty Janečka ve výročním dnu jeho úmrtí na holešovickém hřbitově dne 1. 7. 2019 od 17 hodin. Člen výboru SČB JUDr. Karel Kropík zde v komorním kruhu přátel umělcova díla zavzpomínal na jeho život a předsedá SČB JUDr. Petr Ladman posléze

na hrob položil květinový věnec za SČB. Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje uspořádala v Galerii Evropského domu v Plzni, náměstí Republiky 12, výstavu **Ota Janeček & kniha** ve spolupráci se Spolkem českých bibliofilů. Výstavu tohoto významného umělce a čestného člena SČB připravili členové výboru SČB Mgr. Lenka Šlajerová, dr. Josef Čejka

stavy, kterou uvedl dr. K. Kropík, se konala v úterý 6. srpna 2019 a výstava trvala do 29. 8. 2019.

Filip Hynek

VÝSTAVA EXLIBRIS V PROPITÉ VĚŽI

Výstava **Ryté umění – Ex libris** ze sbírek jihomoravských duchovních kanovníka Vojtěcha Samce a děkana Josefa Šindara se konala v atraktivních prostorách tzv. Propité věže brněnské katedrály sv. Petra a Pavla. Je to již třetí výstava, kterou uspořádalo Diecézní muzeum z pozůstatosti dvou bývalých členů SSPE. První se konala v r. 2017 (Knižní značka 3/2017, s. 96) a druhá v r. 2018 (Knižní značka 2/2018, s. 56).

Propitá věž je pozdně gotická severní věž brněnské katedrály, která odolala náporu švédského dělostřelectva během obléhání Brna (3. května – 23. srpna 1645) během třicetileté války. Při stavbě novogotického dvojvěží byla snížena. Prostor, kde je nyní umístěna výstava, sloužil dříve jako farní archiv. Jsou zde dvě novogotická vitrážová okna. Ale než vejdemo do věže, malá zajímavost. Škvíra v pantech vstupních dveří funguje jako camera obscura (dírková kamera) a na stěnu se promítá obrácený obraz protilehlé budovy.

Vystavená exlibris pocházejí převážně z 70. a 80. let minulého století a jsou od známých grafiků a sběratelů. Převažují dřevoryty, linoryty a litografie. Exlibris mají tradiční úpravu s čitelnou legendou. Vystaveny byly rovněž novoročenky a volné grafické listy.

Spolek sběratelů a přátel exlibris děkuje Diecéznímu muzeu, jmenovitě paní Anně Žákové, kurátorce výstavy, za propagaci exlibris v tak atraktivních prosto-

a dr. Karel Kropík. Komorní výstava přiblížila Janečkovu tvorbu z oblastí krásné knihy, bibliofilie, spolkových tisků, knižní a dětské ilustrace a grafiky. Vernisáž vý-

rách a doufá, že muzeum seznámí sběratele i s dalšími, dosud nepublikovanými listy obou našich bývalých kolegů.

Pro úplnost uvádíme jejich životní data: P. Vojtěch Samec, *17. 8. 1917 Klobouky u Brna, †23. 9. 1995 Mikulov, člen SSPE od r. 1974 do r. 1989 a P. Josef Šindar, *29. 3. 1933 Lužice u Hodonína, †19. 7. 2013

Žernůvka, člen SSPE od r. 1984 do své smrti.

Výstava byla přístupná od 14. 6. do 29. 9. 2019. Výstavu finančně podpořilo statutární město Brno v rámci projektu Výstavy v areálu Petrova.

Vladimír Pospíšil

PUBLIKACE

■ *Ota Janeček. Soupis a obrazový katalog exlibris 1951–1991*

Edice Uzavřené dílo, svazek X, 56 s. včetně 39 obrazových příloh a fotografie umělce, obálka s reprodukcí exlibris. K vydání, včetně upraveného soupisu a skenů, připravil Ing. Jan Humplík. Texty: MUDr. Ladislav Loubal a Ing. Jan Humplík. Praha: SSPE, 2019, sazba a barevný tisk Praha Fastr typografický ústav, Jiří Laněk, 250 výtisků pro účastníky sjezdu sběratelů v Českém Krumlově, ISBN 978-80-906980-2-4. Soupis obsahuje 39 exlibris vytvořených Otou Janečkem v rozmezí let 1951–1991. Všechna exlibris jsou tištěna barevně ve velikosti přibližně odpovídající skutečnosti (pokud to jejich velikost dovolila). Tisk a celková úprava jsou vzorné.

Již pouhé prohlížení soupisu potěší (jak jinak u O. Janečka) a sběratel pak trochu posmutní, že jich autor nevytvořil větší množství, ale o to jsou nám vzácnější.

Zájemci si mohou soupis objednat
Lgh

za 100 Kč + poštovné a balné na adrese Marta Novotná, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.

ČASOPISY

■ *GRAPHIA, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 64/2019*

Tématem třetí části exlibris Ipse sibi je žena; S. Hlinovský, M. Pařízek, M. Fingesten, V. Fleissig. Německý impresionista Arnold Topp navrhl v r. 1920 exlibris pro slavného vlámského básníka Paula von Ostajena; není známo, zda bylo toto exlibris použito. Dva mladí tvůrci exlibris obdrželi ceny v soutěži, kterou organizoval IEC ze Sint-

-Niklaas. Je představen Willy Van de Velde, belgický umělec, který se v poslední době vrátil ke grafické tvorbě, tentokrát s tématem lidské komunikace. Jako sběratel je představen Belgičan Erwin Meerkens a jeho exlibris (rovněž T. Hřivnáč, K. Demel). Jsou představeni dva tvůrci exlibris: Alexandru Jakabházi z Rumunska, využívající počítačovou grafiku, a Alexandr Grigoriev z Běloruska, který pracuje v technikách leptu a akvatinty. Jsou představeni nositelé cen a čestných uznání 22. mezinárodní soutěže v tvorbě exlibris a drobné grafiky v Sint-Niklaas; náš člen **Miroslav Hlinka** získal cenu města Sint-Niklaas za exlibris provedené mezzotintou. Mezi krátce představenými exlibris je jedno od **Jana Híska**. V tiráži je reprodukováno exlibris Ivo Prokopa od R. Šimlíkové.

■ **GRAFIEKWERELD**, No. 2. 2019, Nizozemsko

Valentin le Campion (1903–1952), vynikající dřevorytec, je připomenut dvěma grafickými listy ze souboru 12 listů z roku 1939. V dalším článku je představen bulharský dřevorytec Stanislav Filipov (*1969) a řada dřevorytců pokračuje Dirkem Nuijlandem (1881–1955). Navazuje článek o Dicku Ketovi (1902–1940), který se věnoval linorytu. Jan Toorop (1858–1928) byl nizozemský malíř a grafik indonéského původu; jeho dílo zahrnuje období symbolismu, secese a impresionismu až po moderní umění, vytvořil rovněž několik exlibris a navrhl nizozemské poštovní známky. Další nizozemský malíř a grafik Johan Hemkes (1894–1988) vytvořil v letech 1921 až 1966 dřevoryty, akvarely, litografie a více než 400 leptů; věnoval se hlavně zobrazení krajiny a městské architektury. Tematickému zobrazení lodí na exlibris je věnován další článek; např. exlibris od H. Pauwelse.

Lgh

■ **KISGRAFIKA, 2019/1**, Maďarsko

V článku dr. Kornélie Vasné Tóthové *Událo se před šedesáti lety* je stručně shrnuta historie vzniku KBK. Součástí článku jsou zatím nezveřejněné historické dokumenty z archivu KBK. Stejná autorka pokračuje v seriálu *Knížní značky významných sběratelů ve Státní Széchenyiho knihovně osobností Istvána Réthy (1909–1988)*, který se významně podílel na založení KBK v roce 1959 a po vzniku se stal jeho prvním sekretářem. Kromě maďarských autorů sbíral rovněž exlibris evropských autorů. Z českých např. exlibris Emila Kotrby. Rozloučení s nedávno zemřelým významným maďarským grafikem *In memoriam László Lázár Nagy (1935–2019)* napsala dr. Kornélie Vasné Tóthová. Úvodní řeči Pétera Ürmöse při představení knižní novinky v Státní Széchenyiho knihovně 3. října 2018 je představena nová kniha Kornélie Vasné Tóthové o grafice László Lázára Nagye v Státní Széchenyiho knihovně.

Výstavu v Maďarském přírodovědeckém muzeu *Ex Libris Pro Natura* uvedl Péter Ürmös. V jeho úvodní řeči jsou zmíněni čeští autoři exlibris Zdeněk Mézl, Otakar Mařík Fils a Vojtěch Cinybulk, jehož sova byla otiskována na pozvánce k výstavě. 4. října 2018 byla v Hajmáskéru zahájena výstava grafika Csaba Kapolcsi Kovácsce, člena KBK v Ajke a Grafické dílny v Ajke. Na výstavě byly prezentovány jak originální velké kresby, tak malé grafiky většinou na pohádková témata. 4. ledna 2019 byla v Segedínu otevřena jubilejní výstava letos sedmdesátiletého Lajose Bakacsiho s názvem *50*

let v přitažlivosti grafiky. Na výstavě je vystaveno 90 grafik ze sbírky Marie Ráczové. V rubrice Zprávy je otištěna výzva k dětské mezinárodní soutěži v Českém Krumlově.

■ **KISGRAFIKA, 2019/2, Maďarsko**

V článku *KBK a můj otec* vzpomíná László Kékesi ml. na svého otce grafika Lászlóa Kékesiho a na jeho působení v KBK. Je zveřejněna část zahajovací řeči Árpáda Martona k společné výstavě tří grafiků: Lajose Bakacsiho, Anny László a Józsefa Ference Martona s názvem *Světelné roky*, otevřené 15. února 2019 v Kulturním domě v Kiskundorozsmě. Zemřela grafička Anna László (1946–2019), významná maďarská tvůrkyně exlibris. *Oslava vína na malých grafikách* je název článku dr. Kornélie Vasné Tóthové o sbírce více než jednoho sta tisíc kusů malých grafik, exlibris a vinných etiket sběratele Lászlóa Soltise z Pětikostelí. V článku je zmíněn i český autor exlibris Otakar Mařík Fils. Dr. Kornélia Vasné Tóthová pokračuje v seriálu *Knižní značky významných sběratelů ve Státní Széchenyiho knihovně osobností Józsefa Nagyho (1879–1962)*, který se aktivně zapojil do organizování debrecinského spolku sběratelů malé grafiky MEGE v roce 1932. Stal se redaktorem časopisu Magyar Exlibris. V rubrice zprávy je zveřejněna výzva k účasti v mezinárodní soutěži exlibris jak pro děti, tak pro dospělé v srbské Subotici. Kontaktní osobou je grafik György Boros (borosart@gmail.com). Dále se zde nachází oznámení o konání dobročinné listinné aukce malé grafiky konané mezi 1. a 27. zářím 2019. Položky bude možné prohlédnout na internetových stránkách www.bedo.hu. B. Rudas

■ **L'EX-LIBRIS français, N° 278, 2019**

Článek J. Guillemota popisuje malou sbírku exlibris Julienu Stirlinga ze zlaté éry převážně heraldických exlibris. Jsou zobrazena a popsána exlibris, která vytvořila Paulette Colin-Gury (*1921) technikou mědirytiny. Malíř a ilustrátor Gabriel Belot (1882–1962) využíval pro svoji tvorbu exlibris techniku dřevorytu. V přehledu exlibris jsou práce K. Demela a Josefa Wenera. Zemřeli Louis Demézières (1933–2019), francouzský mědirytec, a Tomi Ungerer (1931–2019), alsaský výtvarník, spisovatel a satirik. Je připomenuto úmrtí R. Šimlíkové.

■ **Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft č. 2/2019**

Převážná část tohoto čísla je věnována sjezdu DEG ve Wetzlaru včetně mnoha fotografií účastníků, vítězů soutěží a oceněných členů DEG. Noemově arše jako motivu exlibris je věnován samostatný článek. Je připomenuta tvorba exlibris německého malíře a grafika Conrada Felixmüllera (1897–1977); exlibris tvořil v dřevorytu, ale používal rovněž lept a zinkografickou reprodukci kreseb. Článek *Hermann Stockmann a jeho exlibris* připomíná německého malíře, ilustrátora a folkloristu, který žil v letech 1867 až 1938 a zabýval se rovněž tvorbou exlibris (vesměs zinkografické reprodukce kreseb). Jsou reprodukována exlibris od plzeňského autora Milana Bauera a slovenské autorky Kataríny Smetanové.

■ **Nordisk Exlibris Tidsskrift 2019/2** (Severský exlibristický časopis)

K. Rödel informuje o současném stavu FISAE a jeho webových stránkách, které v současnosti nejsou v činnosti. Následují články o tvůrcích exlibris: Lambit Lepp

(1931–2002), estonský grafik, vytvořil 722 exlibris, Kurt Siebert (1898–1938)), německý grafik, vytvořil desítky exlibris. Ze sběratelů jsou představeni Evelyn a Wolfgang Wissingovi z Německa a jako noví tvůrci exlibris: Karina Kocpczyńska-Janiczewska (*1967) z Polska a Marcin Cziomer, rovněž z Polska.

■ Österreichische Exlibris-Gesellschaft. Mitteilungen 1/2019

Časopis má nový barevný grafický návrh a společnost nové logo. Vydávání časopisu podporuje kulturní oddělení města Vídně. Heinz Robert Otto Cerva (1924–2017) vytvořil jediné exlibris, které je přiloženo k článku. V Univerzitní knihovně ve Vídni je nalepeno v jedné knize heraldické exlibris Ex bibliotheca P. P. lusti, pocházející přibližně z roku 1815 a patřící toskánské šlechtě Giusti. Otto Röttig (1883–1920), rakouského původu, pocházel z tiskařské rodiny v Šoproni, byl redaktorem časopisů, nakladatel a majitel tiskárny; kreslil plakáty a rovněž exlibris, která sbíral, např. vlastnil exlibris na své jméno od Franze von Bayrose. Rakouský malíř a grafik Herald Pickert (1901 Litoměřice – 1983 Mödling) byl rovněž vyhledávaným tvůrcem exlibris; za války byl vězněn v nacistických koncentračních táborech. Izraelský grafik Leonid Kuris (1944) navštívil Vídeň.

■ SELC-EXPRESS, Nr. 112/2019, Švýcarsko

Fritz Boscovits (Bosco, 1871–1965), známý malíř, kreslíř a ilustrátor, vytvořil pouze několik exlibris jako zinkografické reprodukce svých kreseb. Je připomenuto, že před třemi sty lety vyšla poprvé kniha Dobrodružství Robinsona Crusoa, kterou napsal Angličan Daniel Defoe; připojeno je jediné nalezené exlibris s tímto námětem, které vytvořil H. Pauwels. V roce 2019 obdržela Centrální knihovna v Curychu do vlastnictví kolekci okolo 9.000 listů exlibris od Ruth Iriet (1908–1992). Zemřel německý grafik, ilustrátor a tvůrce exlibris Otto Kuchenbauer (1922–2019). Lgh

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** se konala dne **13. 6. 2019** v galerii a restauraci Ladronka v Praze za řízení předsedou doc. F. Černochem a za přítomnosti pěti členů výboru a dvou hostů. Archiv SSPE byl přestěhován na adresu Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha zásluhou doc. F. Černocho a B. Kocmana, kterým výbor děkuje. Redaktorství katalogových listů převzal Mgr. Jan Melena od doc. Černocho, kterému výbor děkuje za obnovení vydávání katalogových listů a jeho předchozí redaktorskou činnost.

■ **Výborová schůze** se konala dne **18. 7. 2019** v galerii a restauraci Ladronka v Praze za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti šesti členů výboru a dvou hostů. Výbor, zastoupený panem Jiřím Hlinovským, připravuje zájezd na sjezd DEG v příštím roce; předpokládaný odjezd 29. 4. 2019. Archiv spolku je přestěhovaný na adresu Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha, kde je i nové sídlo SSPE. Výbor SSPE žádá členy, aby sdělili své aktivity v následujícím roce 2020 (např. výstavy, přednášky, výměnné dny) paní Ing. Marii Moravcové (m.moravcova@orc.cz); budou zahrnuty do plánu činnosti SSPE.

■ **Výborová schůze** se konala dne **22. 8. 2019** v galerii a restauraci Ladronka v Praze za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti sedmi členů výboru a pěti hostů. Čeští výtvarníci, kteří se zúčastnili výstavy Současné české exlibris v Kyjevě obdrželi dekret. J. Hlinovský zpracoval seznam výstav, které může Spolek zapůjčit. Mgr. J. Špačková předala členům výboru seznam 20 členů SSPE, kteří nemají zaplacené členské příspěvky.

OZNÁMENÍ O ZMĚNĚ ČÍSEL BANKOVNÍCH ÚČTŮ

Dovoluujeme si Vám oznámit změnu týkající se preferovaných bankovních účtů od 1. 1. 2019. Nové účty jsou vedeny u Fio banky, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1: číslo účtu 2501272505/2010 v CZK a číslo účtu 2001272509/2010 v EUR, IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX.

Žádáme vás, aby Vaše platby byly směřovány na nové bankovní účty u Fio banky. Bankovní účty vedené u Československé obchodní banky, a. s., zůstávají nadále platné, ale předpokládáme jejich zrušení, o čemž vás budeme včas informovat.

VÝSTAVY

Galerie HOLLAR, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

2. 10. – 27. 10. 2019 Mladá grafika. Pedagog a student.

30. 10. – 24. 11, 2019 Rostislav Vaněk. EXTYPY.

26, 11. – 1. 12. 2019 Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy.
Sametová revoluce.

4. 12. – 22. 12. 2019 XXV. festival komorní grafiky.

Galerie Evropského domu, nám. Republiky 12, Plzeň

3. – 20. 12. 2019 České grafické novoročenky

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10749 Bc. Albina GORBINA, Na Zeleném Vršku 176, 251 69 Velké Popovice; 10748 JUDr. Marie Emilie GROSSOVÁ, Ph.D., Zborov 2760/3, 795 01 Prostějov; Bc. Lada KLIMEKOVÁ, Ořešková 331/7, 691 06 Velké Pavlovice.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 10717 Bc. Teodora GACHOVÁ, Pospíšilova 525/13, 500 03 Hradec Králové; 10281 doc. Mgr. Lubomír POŽIVIL, BDPS, Benediktská 1100/13, 110 00 Praha.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10724 MgA. Tereza REICHOVÁ z Prahy; 10716 Mgr. Petr SPRINZ z Prahy (k 31. 12. 2019).

■ **ZEMŘELI:** Mgr. Vítězoslav CHRENKO (†8. 8. 2019), MUDr. Vladimír SERVUS (†21. 8. 2019) a doc. PhDr. Slavomil VENCL, DrSc., čestný člen SSPE (†23. 6. 2019).

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.**

Poštovní adresa:

**Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.
IČ 00443522.**

Webové stránky: www.sspe.cz.

Číslo účtu/Konto:

2501272505/2010 v CZK, Fio banka, a.s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1.

Číslo účtu/Konto:

2001272509/2010 v EUR, IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX,
Fio banka, a.s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1.

Předseda: **doc. PhDr. Felix Černoch, CSc.**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.
E-mail: cernochvip@seznam.cz. Mobil: 774 193 607.

Hospodářka: **Mgr. Jarmila Špačková**, Čajkovského 914/54, 500 09 Hradec Králové.
E-mail: pausinka@gmail.com. Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.
E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Telefon: 377 265 076.

Redaktor katalogových listů: **Mgr. Jan Melena**, Ječná 507/6, 120 00 Praha.
E-mail: melenajan@seznam.cz. Mobil: 608 073 456.

Seznam příloh:

Katalogové listy: Jan Melena, Lenka Štěpaníková, Josef Váchal, Jiří Winter-Nepřakta.
Pozvánky.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 3/2019

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Redakční kruh: Mgr. Jan Melena, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.
Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.
Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.
Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.
Náklad 520 výtisků.
Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Zelenečská 129/34, 198 00 Praha 9,
pro své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.
Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 30. 9. 2019. Redakční uzávěrka příštího vydání je 30. 11. 2019.

Klub sběratelů kuriozit

uděluje

ČESTNÉ UZNÁNÍ
Spolku sběratelů a přátel
exlibris

za propagaci, podporu a rozvoj sběratelství

V Praze dne 15.3.2019

předseda KSK

Ota Janeček, X3, Lyra Pragensis

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

*Na titulní straně:
Daniela Benešová, L1, 2005*